

УДК 630*5:502 (477.42)

ЛІСІВНИЧО-ТАКСАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІСІВ ПОЛІСЬКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА

О. С. ГОЦИК, здобувач*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: oleksandr_hotsyk@ukr.net

Анотація. Охарактеризовано природні ландшафти Поліського природного заповідника, ступінь вивчення його флори і фауни вченими у різні періоди. Зазначено важливість питання змін лісових екосистем унаслідок осушення, динаміки накопичення фітомаси та її трансформації, з'ясування можливостей збереження цінних лісових угруповань. Проаналізовано таксаційну структуру деревостанів Поліського природного заповідника за даними банку даних «Лісовий фонд» ВО «Укрдержліспроект» за площею, запасом, складом, віком, бонітетом, повнотою і походженням. Отримані дані дадуть змогу визначити перспективи збереження лісових угруповань шляхом застосування спеціалізованих режимів охорони, охарактеризувати доцільність проведення господарських заходів, простежити перспективи реформування просторової структури штучних насаджень і наближення їх до природних лісів.

Ключові слова: Поліський природний заповідник, ліси, продуктивність, таксаційні показники, розподіл.

Поліський природний заповідник (ППЗ) – це острів дикої природи, де охороняються усі живі створіння, відповідно до їхнього статусу заповідності. Природа цього краю неповторна й дика, багато в чому вона нагадує тайгу. Територія заповідника повністю вкрита сосновими лісами підтайгового типу, яких немає більше ніде на Україні. Тут збереглось багато природних ландшафтів, які згідно з Бернською конвенцією входять до територій спеціального збереження Смарагдової мережі Європи (березові та хвойні заболочені ліси, верхові болота, водно-болотні угруповання). Академік П. А. Тутковський, який досліджував ці місця у 1900–1906 рр., писав: «Абсолютне безлюддя, відсутність населених пунктів на великі відстані навкруги, обширні грузькі болота з глибокими довгими і небезпечними бродами, а також розкиданими подекуди острівками післяльодовикових гряд, непрохідні лісові хащі на болотах – такі околиці цього глухого лісового села» [11].

При створенні Поліського природного заповідника понад половину території займали молоді насадження. Зараз у заповіднику є чимало старих лісів, природа поступово заліковує сліди не завжди коректного господарювання людини.

Рослинності Полісся присвячено багато наукових робіт, але

* Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор П. І. Лакида.

більшість із них стосується екосистем трав'яних боліт [1; 5; 8; 10]. Ліси регіону досліджували В. О. Поварніцин, В. К. М'якушко [9], лісові болота вивчали І. М. Григора, Т. Л. Андрієнко, А. І. Кузьмичев, Л.С. Балашов [1]. Планомірні ботанічні дослідження розпочалися лише після організації заповідника. Починаючи з 1970-х років природу заповідника вчені досліджували значно активніше. Розгляду доцільності меліоративних робіт на Поліссі та їхній результативності присвячено праці А. Й. Міховича і І. Ф. Федця [8]. Проте сучасний стан лісових насаджень у зоні діяльності Поліського природного заповідника недостатньо вивчено.

Впливу осушувальної меліорації на соснові ліси заповідника, типологічній характеристиці лісів та аналізу його лісокультурного фонду присвячено роботи вже після 1990 р. Г. В. Бумара та Г.Й Бумар [2–4]. Науковці Поліського природного заповідника прикладають чимало зусиль для вивчення рослинного і тваринного світу заповідної території. Особливу увагу приділяють раритетній флорі та фауні. Провідною темою науково-дослідних робіт є Літопис природи [7], який ведуть із 1978 р. Зараз дослідження проводять відповідно до «Програми Літопису природи для заповідників та національних парків». Вони передбачають інвентаризацію біологічного різноманіття, моніторинг чисельності рідкісних і фонових видів тварин, спостереження за станом популяцій рідкісних видів рослин і динамікою рослинних угруповань, спостереження за погодними, гідрологічними, фенологічними факторами, які впливають на природні комплекси. Традиційним для заповідника є ведення календаря природи, який об'єднує фенологічні спостереження за найбільш масовими видами рослин і тварин.

Однак питання про відновлення корінних природних комплексів у результаті заповідного режиму та внаслідок антропогенного впливу, динаміку відновлення гідрологічного режиму та пірогенних процесів не було в них достатнього висвітлено.

Для Поліського ПЗ важливим є питання змін лісових екосистем унаслідок осушення (структури, продуктивності та породного складу лісів зі зміною рівня ґрунтових вод), динаміки накопичення фітомаси та її трансформації, з'ясування можливостей збереження цінних лісових угруповань. Тому сучасний постмеліоративний стан лісових екосистем заповідника і характер резерватогенних змін потребують додаткового дослідження.

З метою отримання інтегрованих характеристик таксаційної структури насаджень Поліського природного заповідника ми провели відбір, групування та обробку таксаційних параметрів насаджень із банку даних «Лісовий фонд» ВО «Укрдержліспроект» станом на 2011 рік. При цьому використано повидільну таксаційну характеристику насаджень і відомість контрольних підсумків у Поліському ПЗ.

Як видно з табл. 1, загальна площа вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок Поліського природного заповідника становить 16 948,7 га, загальний запас насаджень – 3421,14 тис. м³. Територію заповідника поділено на три лісництва: Копищанське, Перганське і Селезівське.

Загальна площа лісництв приблизно рівномірна, хоча вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки переважають у Селезівському лісництві (35,8 %). Водночас Копищанське лісництво займає 34,1 % території і Перганське – 30,1 %. Відповідно і загальний запас насаджень цього лісництва більший – 1498,87 м³ (43,8 %), порівняно з 1052,15 м³ (30,8 %) у Копищанському та 870,12 м³ (25,4 %) у Перганському лісництвах.

1. Розподіл площі та запасу деревостанів заповідника за лісництвами

Назва лісництва	Загальна площа		Загальний запас	
	га	%	тис. м ³	%
Копищанське	5779,7	34,1	1052,15	30,8
Перганське	5101,1	30,1	870,12	25,4
Селезівське	6067,9	35,8	1498,87	43,8
Разом	16 948,7	100,0	3421,14	100,0

Лісова рослинність Поліського природного заповідника займає 84,3 % сучасної території резервату (табл. 2), причому переважну роль у формуванні лісового намету відіграють хвойні деревостани (88,6 % від загального запасу лісового фонду). М'яколистяні насадження у структурі лісового фонду за запасом становлять лише 11,4 %, твердолистяних майже немає.

2. Розподіл вкритих лісовою рослинністю ділянок та запасів за групами лісотвірних порід у Поліському природному заповіднику

Відсоток лісистості	Площа, га/ запас, тис. м ³ / відсоток за запасом			
	за групами лісотвірних порід			всього
	хвойні	тврдолистяні	м'яколистяні	
84,3	14 558,3	6,2	2384,2	16948,7
	3029,82	1,34	389,98	3421,14
	88,6	0,0	11,4	100,0

За видовим складом тут домінує сосна звичайна, частка якої становить 88,5 % від загального запасу деревостанів, та береза повисла з участю у загальному запасі 10,2 % (табл. 3). Вільха клейка (1,2 %) та інші лісотвірні види (0,1 %) займають неістотну частку у лісовому фонді заповідника, тому актуальним є дослідження постмеліоративних і резевогенних змін в екосистемах соснових і березових лісів заповідної зони.

Порівнюючи площі лісових ділянок (табл. 3), робимо висновок, що сосна звичайна займає панівне місце й зростає на площі 14 549,7 га, що становить 85,8 % вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок. Відповідно і запас її найбільший – 3028,58 тис. м³, або 88,5 % від загального запасу деревостанів заповідника.

3. Розподіл площі і запасу за деревостанів заповідника за деревними видами

Деревний вид	За площею		За запасом	
	га	%	тис. м ³	%
Сосна звичайна	14 549,7	85,8	3028,58	88,5
Сосна Банкса	8,6	0,1	1,24	0,0
Дуб звичайний	6,2	0,0	1,34	0,0
Береза повисла	2221,9	13,1	349,09	10,2
Вільха клейка	155,0	0,9	39,5	1,2
Осика	3,9	0,0	1,14	0,0
Верба ламка	3,4	0,0	0,25	0,0
Разом	16 948,7	100,0	3421,14	100,0

Вікову структуру насаджень Поліського природного заповідника наведено в табл. 4, дані якої свідчать про те, що домінують тут середньовікові насадження, причому серед усіх груп порід. Вони займають 74,7 % від загальної площі лісів підприємства. На значно меншій площі зростають молодняки (7,8 %), пристигаючі деревостани (11,0 %). Найменшу площу займають стиглі та перестійні насадження (6,5 %).

4. Вікова структура лісів

Групи віку	Площа		Загальний запас	
	га	%	тис. м ³	%
Хвойні				
Молодняки	1189,7	8,2	64,12	2,1
Середньовікові	11 432,2	78,5	2460,36	81,2
Пристигли	1227,2	8,4	329,17	10,9
Стигли й перестиглі	709,2	4,9	176,17	5,8
Разом	14 558,3	100,0	3029,82	100,0
Твердолистяні				
Молодняки	–	–	–	–
Середньовікові	6,2	100,0	1,34	100,0
Пристигли	–	–	–	–
Стигли й перестиглі	–	–	–	–
Разом	6,2	100,0	1,34	100,0
М'яколистяні				
Молодняки	133,9	5,6	2,19	2,19
Середньовікові	1218,9	51,1	169,51	43,5
Пристигли	642,2	26,9	129,51	33,2
Стигли й перестиглі	389,2	16,3	88,77	22,8
Разом	2384,2	100,0	389,98	100,0
Усього				
Молодняки	1323,6	7,8	66,31	1,9
Середньовікові	12657,3	74,7	2631,21	76,9
Пристигли	1869,4	11,0	458,68	13,4
Стигли й перестиглі	1098,4	6,5	264,94	7,8
Разом	16 948,7	100,0	3421,14	100,0

У віковій структурі хвойних деревостанів, які тут представлені сосною звичайною, також переважають середньовікові насадження, доля участі яких становить 78,5 % від загального запасу цієї групи порід. Значно меншу частку займають пристигаючі деревостани (8,4 %) та молодняки (8,2 %). Найменше тут стиглих і перестійних насаджень, запас яких становить лише 4,9 % (табл. 4).

Отже, можна стверджувати, що структура лісів Поліського природного заповідника за віком далека від оптимальної. Досить низька питома вага стиглих і перестійних насаджень є результатом інтенсивних рубок головного користування в лісових масивах заповідника до його організації у 1968 р.

Ріст і продуктивність насаджень, крім біологічних особливостей деревних порід, залежить від якості умов місцевиростання. Аналізуючи розподіл вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за типами лісорослинних умов (табл. 5), бачимо, що ліси в заповіднику ростуть переважно в борах, суборах і незначна частина – в мокрих сугрудах. Варто зазначити, що сосна звичайна, яка є панівною породою у цьому регіоні досліджень, дає найбільшу продуктивність у свіжих і вологих суборах та сугрудах, які в сукупності займають лише 29,7 % території заповідника.

5. Розподіл вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок за типами лісорослинних умов (ТЛУ)

ТЛУ	Площа, га	%	ТЛУ	Площа, га	%	ТЛУ	Площа, га	%
A ₁	2815,1	16,6	B ₁	18,6	0,1	C ₁	–	–
A ₂	2492,5	14,7	B ₂	1456,9	8,6	C ₂	–	–
A ₃	2260,5	13,3	B ₃	3546,6	20,9	C ₃	30,4	0,2
A ₄	1229,0	7,3	B ₄	1296,1	7,6	C ₄	153,8	0,9
A ₅	1360,0	8,0	B ₅	286,7	1,7	C ₅	2,5	0,0
Σ	10 157,1	59,9	Σ	6604,9	39,0	Σ	186,7	1,1
Разом							16 948,7	100,0

У табл. 6 показано продуктивність деревостанів Поліського природного заповідника за класами бонітету, звідки видно, що зростають тут насадження різні за продуктивністю.

6. Розподіл площ і запасів деревостанів за класами бонітету

№ п/п	Клас бонітету	Площа		Запас	
		га	%	м ³	%
1	I ^b	1,5	0,0	0,5	0,0
2	I ^a	415,2	2,4	123,43	3,6
3	I	2853,2	16,8	855,93	25,0
4	II	5414,1	31,9	1387,30	40,6
5	III	3861,8	22,8	685,75	20,0
6	IV	2135,7	12,6	222,1	6,5
7	V	1694,3	10,0	113,94	3,3
8	V ^a	524,6	3,1	29,41	0,9
9	V ^b	48,0	0,3	2,78	0,1
Разом		16 948,7	100,0	3421,14	100,0

Але все ж таки домінують високопродуктивні деревостани, які займають 51,1 % території заповідника. Разом з тим, 22,8 % – це насадження III класу бонітету, 12,6 % – IV, 10,0 % – V і 3,4 % – V^a та V^b класів бонітету.

Важливою інформацією при аналізі продуктивності лісостанів є їхня відносна повнота. Це один із найважливіших таксаційних показників, який дає змогу визначати запас насадження, характеризувати його стан і планувати господарські заходи [6]. Слід зазначити, що цей показник у лісах досліджуваного об'єкта в середньому лежить у межах 0,6–0,9 (табл. 7).

7. Розподіл деревостанів за повнотами

№ п/п	Повнота	Площа		Запас	
		га	%	м ³	%
1	0,3	78,01	0,5	7,98	0,2
2	0,4	363,03	2,1	34,73	1,0
3	0,5	914,8	5,4	110,00	3,2
4	0,6	1816,4	10,7	311,45	9,1
5	0,7	3965,5	23,4	785,70	23,0
6	0,8	5690,5	33,6	1131,03	33,1
7	0,9	3535,8	20,9	864,04	25,3
8	1	584,3	3,4	176,21	5,2
Разом		16 948,7	100,0	3421,14	100,0

За походженням у заповіднику зростають природні та штучні деревостани (табл. 8). Причому співвідношення штучних до природних приблизно 1/2.

8. Розподіл площ та запасів деревостанів панівних деревних видів за походженням та групами віку

Деревний вид	Площа, га/%		Запас, тис. м ³ /%		Запас на 1 га, м ³	
	штучні	природні	штучні	природні	штучні	природні
Всього у ППЗ	<u>5240,7</u> 30,9	<u>11 708,0</u> 69,1	<u>958,62</u> 28,0	<u>2462,52</u> 72,0	183	210
<i>в т. ч.:</i>						
Сосна звичайна	<u>5208,7</u> 35,8	<u>9340,8</u> 64,2	<u>955,17</u> 31,5	<u>2073,41</u> 68,5	183	222
Береза повисла	<u>23,4</u> 1,1	<u>2198,5</u> 98,9	<u>2,21</u> 0,6	<u>346,88</u> 99,4	94	158
<i>в т. ч. за групами віку</i>						
Група віку	Площа, га		Запас, тис. м ³		Запас на 1 га, м ³	
	штучні	природні	штучні	природні	штучні	природні
Сосна звичайна						
мл	518,6	663,4	40,31	22,82	78	34
св	4690,1	6741,0	914,86	1545,25	195	229
пр	–	1227,2	–	329,17	–	268
ст	–	709,2	–	176,17	–	248
Разом	5208,7	9340,8	955,17	2073,41	183	222

Продовження таблиці 8

Деревний вид	Площа, га/%		Запас, тис. м ³ /%		Запас на 1 га, м ³	
	штучні	природні	штучні	природні	штучні	природні
Береза повисла						
мл	–	133,1	–	2,18	–	16
св	22,1	1140,1	1,94	154,1	88	135
пр	1,3	627,2	0,27	126,2	208	201
ст	–	298,1	–	64,4	–	216
Разом	23,4	2198,5	2,21	346,88	94	158

Насадження берези повислої – майже всі природного походження. Порівнюючи запас на 1 га природних і штучних деревостанів, як сосни, так і берези, бачимо, що продуктивність перших є значно вищою.

Аналізуючи розподіл площ і запасів деревостанів за походженням і за групами віку, ми побачили, що штучні насадження представлені тільки молодняками та середньовіковими. Мізерну площу (1,3 га) займають пристиглі деревостани берези повислої. Разом з тим продуктивність штучних молодняків сосни звичайної вдвічі вища за природні, а в середньовікових деревостанах продуктивнішими є природні.

Висновки і перспективи.

1. Переважну роль у формуванні лісового намету Поліського природного заповідника відіграють хвойні деревостани (88,6 % від загального запасу лісового фонду).

2. За видовим складом домінує тут сосна звичайна, частка якої становить 88,5 % від загального запасу деревостанів, та береза повисла з участю у загальному запасі 10,2 %.

3. За віком домінують середньовікові насадження, які займають 74,7 % від загальної площі лісів заповідника. На значно меншій площі зростають молодняки (7,8 %), пристигаючі деревостани (11,0 %). Найменшу площу займають стиглі та перестійні насадження (6,5 %).

4. Сосна звичайна, яка є панівною породою у цьому регіоні, дає найбільшу продуктивність у свіжих і вологих суборах та сугрудах, які в сукупності займають лише 29,7 % території заповідника. Зростають тут насадження різні за продуктивністю. Але все ж таки домінують високопродуктивні деревостани, які займають 51,1 % території заповідника. Разом з тим, 22,8 % – це насадження III класу бонітету, 12,6 % – IV, 10,0 % – V і 3,4 % – V^a та V^b класів бонітету.

5. За походженням у заповіднику зростають природні та штучні деревостани. Причому співвідношення штучних до природних приблизно 1/2. Насадження берези повислої – майже всі природного походження. Причому продуктивність природних лісів значно вища.

6. Результати досліджень буде покладено в основу господарювання в лісах підприємства, а також для оцінки та прогнозування їхньої біопродуктивності.

Список використаних джерел

1. Балашов Л. С. Изменение растительности и флоры болот УССР под влиянием мелиорации / Л. С. Балашов, Т. Л. Андриенко, А. И. Кузьмичев, И. М. Григора. – К. : Наук. думка, 1982. – 292 с.
2. Бумар Г. В. Вплив осушувальної меліорації на соснові ліси заповідника в районі річки Жолобниці / Г. В. Бумар // Поліському природному заповіднику – 30 років : зб. наук. пр. – Житомир, 1999. – Вип. 1. – С. 58–61.
3. Бумар Г. В. Типологічна характеристика лісів Поліського заповідника / Г. В. Бумар, Г. Й. Бумар // Поліському природному заповіднику – 30 років : зб. наук. пр. – Житомир, 1999. – Вип. 1. – С. 40–45.
4. Бумар Г. Й. Аналіз лісокультурного фонду Поліського заповідника / Г. Й. Бумар, Г. В. Бумар // Поліському природному заповіднику – 30 років : зб. наук. пр. – Житомир, 1999. – Вип. 1. – С. 45–49.
5. Вомперский С. Э. Лесоосушительная мелиорация / С. Э. Вомперский, Е. Д. Сабо, А. С. Формин. – М. : Лесная промышленность, 1975. – 296 с.
6. Гром М. М. Лісова таксація : підручник / М. М. Гром. – [3-тє вид.]. – Львів : РВВ НЛТУ України, 2010. – 416 с.
7. Літопис природи: «Вивчення динаміки екосистем Поліського природного заповідника, які зазнають впливу антропогенного фактору поряд з абсолютно-заповідними ділянками», 1986–1990; «Спостереження за природними процесами вивчення сучасного природного середовища і змін в ньому (природних) і в результаті антропогенної дії», 1990–2000.
8. Михович А. Й. Изменение лесорастительных условий под влиянием осушения в Полесье УССР / А. Й. Михович, И. Ф. Федец // Лесоводство и агролесомелиорация : типология и биология леса. – К. : Урожай, 1965. – Вып. 3. – 138 с.
9. Мякушко В. К. Сосновые леса равнинной части УССР / В. К. Мякушко. – К. : Наук. думка, 1978. – 256 с.
10. Перегуда Л. В. Экологические аспекты осушительных мелиораций Украинского Полесья / Л. В. Перегуда, Г. Н. Каркуциев, Т. Л. Андриенко. – К. : Наук. думка, 1988. – 192 с.
11. Поліський природний заповідник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://polesye-reserve.org.ua/index.html>.

References

1. Balashov, L. S., Andrienko, T. L., Kuzmichev, A. I., Grygora, I. M. (1982). *Izmenenie rastitel'nosti i flory bolot USSR pod vlijaniem melioracii* [Alteration of vegetation and flora of bogs in UkrSSR under influence of amelioration]. Kiev: Nauk. dumka, 292.
2. Bumar, G. V. (1999). *Vplyv osushivalnoi melioratsii na sosnovi lisy zapovidnyka v raioni richky Zholobnytsi* [Influence of drainage amelioration on pine forests of nature reserve in region of river Zholobnytsia]. *Poliskomu pryrodnomu zapovidnyku – 30 rokiv* [Poliskyi Nature Reserve – 30 years].

- Zhytomyr, 1, 58–61.
3. Bumar, G. V., Bumar, G. J. (1999). Typologichna kharakterystyka lisiv Poliskoho zapovidnyka [Typological characteristics of forests of Poliskiyi Nature Reserve]. Poliskomu pryrodnomu zapovidnyku – 30 rokiv [Poliskiyi Nature Reserve – 30 years]. Zhytomyr, 1, 40–45.
 4. Bumar, G. J., Bumar, G. V. (1999). Analiz lisokulturnoho fondu Poliskoho zapovidnyka [Analysis of forest planting fund of Poliskiyi Nature Reserve] Poliskomu pryrodnomu zapovidnyku – 30 rokiv [Poliskiyi Nature Reserve – 30 years]. Zhytomyr, 1, 45–49.
 5. Vompersky, S. E., Sabo, E. D., Formin, A. S. (1975). Lesoosushitel'naja melioracija [Forest drainage amelioration]. Moscow: Forest industry, 296.
 6. Grom, M. M. (2010). Lisova taksatsiia: pidruchnyk [Forest mensuration: textbook]. Lviv: EPD NFTU of Ukraine, 416.
 7. Litopys pryrody: «Vyvchennia dynamiky ekosystem Poliskoho pryrodnoho zapovidnyka, yaki zaznaiut vplyvu antropohennoho faktoru poriad z absoliutno-zapovidnymy diliankamy», 1986–1990; «Sposterezhennia za pryrodnymy protsesamy vyvchennia suchasnoho pryrodnoho seredovyshcha i zmin v nomu (pryrodneykh) i v rezultati antropohennoi dii», 1990–2000 [Chronicle of Nature: “Research of ecosystems dynamics of Poliskiyi Nature Reserve under influence of anthropogenic factor on par with absolute reserve areas”, 1986–1990; “Observations of natural processes of research of modern natural environment and its changes (natural) and anthropogenically induced”, 1990–2000].
 8. Mykhovych, A. J., Fedet, I. F. (1965). Izmenenie lesorastitel'nyh uslovij pod vlijaniem osusheniya v Poles'e USSR [Alteration of forest growth conditions in Polissya of UkrSSR under influence of drainage amelioration]. Silviculture and agroforestry amelioration: typology and biology of forests. Kiev: Harvest, 3, 138.
 9. Myakushko, V. K. (1978). Sosnovye lesa ravninnoj chasti USSR [Pine forests of flatlands of UkrSSR]. – Kiev: Nauk. dumka, 256.
 10. Peregooda, L.V., Karkootsiev, G. N., Andrienko, T. L. (1988). Jekologicheskie aspekty osushitel'nyh melioracij Ukrainського Poles'ja [Ecological aspects of drainage amelioration in Ukrainian Polissya]. Kiev: Nauk. dumka, 192.
 11. Poliskiyi Nature Reserve. Available at: <http://polesye-reserve.org.ua/index.html>.

ЛЕСОВОДЧЕСКО-ТАКСАЦИОННАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕСОВ ПОЛЕССКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВЕДНИКА

О. С. Гоцик

***Аннотация.** Охарактеризованы природные ландшафты Полесского природного заповедника, степень изучения его флоры и фауны учеными в разные периоды. Отмечена важность изучения изменения лесных экосистем после осушения, динамики накопления фитомассы и ее трансформации, выяснения возможностей сохранения ценных лесных экосистем. Проанализирована таксационная структура*

древостоев Полесского природного заповедника по данным банка данных «Лесной фонд» ВО «Укрдгослеспроект» по площади, запасу, составу, возрасту, бонитету, полноте и происхождению. Полученные данные помогут определить перспективы сохранения лесных фитоценозов путем применения специализированных режимов охраны, охарактеризовать целесообразность проведения хозяйственных мероприятий, проследить перспективы реформирования пространственной структуры искусственных насаждений и приближения их к природным лесам.

Ключевые слова: Полесский природный заповедник, леса, продуктивность, таксационные показатели, распределение.

FOREST AND TAXATION PERFORMANCE OF FORESTS OF POLESKY NATURAL RESERVE

O. Hotsyk

Abstract. Natural landscapes of Poliskyi Natural Reserve are characterized as well as the current state of the art with research of its flora and fauna during different periods. We indicate importance of research of changes in forest ecosystems as a result of drainage, dynamics of live biomass accumulation and its transformation, clarification of possibilities for conservation of forest ecosystems. Within the article we analyzed mensurational structure of stands of Poliskyi NR, according to database “Forest Fund” of PA “Ukrderzhlisproekt” by area, growing stock, composition, age, site index class, relative stocking and origin. The data will enable determination of prospects for conservation of forest communities by applying specialized protection regimes, characteristics of feasibility of silvicultural measures, tracking prospects of reformation of spatial structure of artificially planted stands and bringing them closer to natural forests.

Keywords: Poliskyi Nature Reserve, forests, productivity, mensurational parameters, distribution.

УДК 630*2/.5(477-25)

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА БАЗА ДОСЛІДНИХ ДАНИХ ДЛЯ ОЦІНКИ БІОПРОДУКТИВНОСТІ ЛІСІВ НПП «ГОЛОСІЇВСЬКИЙ»

Б. В. ДУБРОВЕЦЬ, аспірантка *

Національний університет біоресурсів і природокористування України
E-mail: dana528@ukr.net

Анотація. Однією з основних ланок моніторингу навколишнього природного середовища є вуглецедепонувальна роль лісових насаджень. Важливу роль у поглинанні вуглецю та екологічному оздоровленні території м. Києва відіграють лісові масиви НПП «Голосіївський».

* Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор П. І. Лакида.

© Б. В. Дубровець, 2016